

ข้อสั่งการตรวจราชการและนิเทศงาน กรณีปกติ รอบ 2/2563

จังหวัดปราจีนบุรี วันที่ 5 มิถุนายน 2563

นพ.อภิชาติ รอดสม สาธารณสุขนิเทศก์ เขตสุขภาพที่ 6 กล่าวถึงเรื่องการตายมารดา สอบถามจังหวัดว่าจะติดตามได้หรือไม่ เนื่องจากเป็นกรณีที่พบไม่บ่อย ซึ่งท่านได้ลำดับ timeline ดังนี้

3 วันก่อนมารพ.หญิงตั้งครรภ์มีอาการไข้ปวดกล้ามเนื้อ ปวดตัว → 2 วันก่อนมารพ.มีไข้สูงมาก ปวดกล้ามเนื้อ ปวดตัว → พอมารถึงรพ.รอที่แผนกจะตรวจครรภ์ มีอาการปวดต้องเข้า ER เพื่อใส่ Tube หลังจากนั้น X-ray ครั้งแรกไม่พบความผิดปกติของฟิล์ม สักพักพบฟิล์มมีรอยโรคค่อนข้างมาก หลายคนคาดการณ์ว่าเป็น Clinical Pneumonia จากประสบการณ์ของท่านที่เคยอยู่โรงพยาบาลต่างจังหวัด เคยพบกรณีที่คล้ายกับกรณีนี้ ฟิล์มมีลักษณะแบบนี้ ผู้ป่วยเดินเข้ามาบอกอึดอัด ล้มพับ และเลือดพุ่ง เมื่อเห็นลักษณะของฟิล์มแล้วท่านจึงนึกถึงกรณีที่คล้ายกันนี้ซึ่งเป็นโรคเลปโตสไปโรซิส ท่านได้มอบหมายจังหวัดและทีมโรงพยาบาลให้ระมัดระวัง อย่ามองข้ามโรคที่มีลักษณะอาการไข้สูงปวดเนื้อตัวก่อนมารักษา (มีไข้ก่อนมารพ.เพื่อรักษา 2-3 วัน) ควรนึกถึงโรคที่มีกลุ่มอาการคล้ายกัน เช่น Leptospirosis, Dengue hemorrhagic fever, Scrub Typhus ให้ไปทบทวนความรู้เรื่องและแชร์ข้อมูลร่วมกัน เพื่อเป็นกรณีศึกษา

นพ.พนิต โสเสถียรกิจ ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 6 นำเรียนในที่ประชุม 2 ประเด็น ได้แก่

1) COVID-19 2) การส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัย

1) จากสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 ขอชื่นชมการดำเนินงานการตรวจประเมินสภาพแวดล้อมใน setting ต่าง ๆ ซึ่งดำเนินการได้อย่างครอบคลุม นพ.พนิต โสเสถียรกิจ ได้กล่าวถึงการใช้ Application Thai Stop Covid และ ไทยชนะ ที่มีความคล้ายกัน เพราะใช้มาตรการต่าง ๆ จากกรมอนามัย ในระยะผ่อนปรน 1-3 ของแต่ละ setting แนะนำให้ใช้เครื่องมือ Thai Stop Covid ซึ่งได้มีการประสานงานเรียบร้อย และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี จากการวิเคราะห์ข้อมูลงานอนามัยโรงเรียนในเขตสุขภาพที่ 6 พบ 4 มาตรการหลักที่โรงเรียนยังมีจุดอ่อนอยู่ ซึ่งหน่วยงานสาธารณสุขสามารถช่วยจัดการได้ คือ 1.เครื่องมือวัดอุณหภูมิ 2.มีหน้ากากผ้า/หน้ากากอนามัยให้บริการเมื่อมีการร้องขอ 3.การรักษาระยะห่าง อย่างไรก็ตามจะวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกว่ามีประเด็นอะไรอีกบ้างและนำเสนอที่ประชุม EOC ในโอกาสต่อไป

2) การส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัย: การตายมารดา พบว่าปีนี้มีอัตราค่อนข้างสูงประมาณ 25-26 ต่อแสนการเกิดมีชีพ เมื่อวิเคราะห์เบื้องต้น การตายส่วนใหญ่พบเป็นสาเหตุการตายทางอ้อม (indirect cause) เมื่อดูข้อมูลย้อนหลัง 3 ปีของจังหวัดปราจีนบุรี พบมารดาเสียชีวิตจากสาเหตุ

ทางอ้อม 6 ราย (อุบัติเหตุ 1 ราย) เมื่อวิเคราะห์ย้อนหลัง (ไม่ได้วิเคราะห์เชิงลึกทั้งหมด) จะพบว่า กระบวนการ/ระบบของห้องคลอดจังหวัดปราจีนบุรีจะค่อนข้างดี เพราะไม่พบสาเหตุ การตายทางตรง (direct cause) และไม่พบ case การเสียชีวิตจาก PPH ส่วนใหญ่เป็นประเด็น ของ Med และระบบบริการ กระบวนการต่าง ๆ ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานด้านการบริการ (service plan) จึงต้องมีการตรวจสอบให้ดี เพราะพบกรณีที่ไม่ควรตั้งครรภ์ เช่น CA tongue ที่ แพทย์แนะนำไว้ว่าไม่ควรตั้งครรภ์ เป็นต้น

เมื่อดูแนวโน้มช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน ในภาพรวมของประเทศ จากสถานการณ์โรค COVID-19 มีข้อจำกัดการดำเนินงาน จะพบว่า หญิงตั้งครรภ์ได้รับการฝากครรภ์ครั้งแรกก่อน หรือเท่ากับ 12 สัปดาห์, การคัดกรองพัฒนาการเด็ก มีผลการดำเนินงานลดลง ในส่วนของ จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อพิจารณาความครอบคลุมถือว่าดำเนินการได้ดี (หญิงตั้งครรภ์ได้รับการฝาก ครรภ์ครั้งแรกก่อนหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์, การดูแลก่อนคลอด 5 ครั้งตามเกณฑ์ และหญิงหลัง คลอดได้รับการดูแลครบ 3 ครั้งตามเกณฑ์) การดำเนินการตามแบบ New Normal ซึ่งมี โปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ออนไลน์ มาช่วยในกระบวนการประเมินและให้ความรู้ มีความรู้ เกี่ยวกับการตั้งครรภ์รวมทั้งเรื่องโรค COVID-19 ทั้งนี้จังหวัดปราจีนบุรีเข้าร่วมการใช้งานด้วย พ่อแม่จะได้มีความรอบรู้การเฝ้าระวังตนเองและคลายความกังวลมากขึ้น

ประเด็น Obesity War ภาพรวมของจังหวัดปราจีนบุรี โดยดูจากการเข้าร่วมกิจกรรมก้าวท้าใจ season1 พบว่ามีกระบวนการดำเนินงานค่อนข้างสูง แต่ยังพบในส่วนของ อสม. ที่เข้าร่วม กิจกรรม มีการออกกำลังกายค่อนข้างน้อย กรมอนามัยจะมีกิจกรรมก้าวท้าใจ season2 กระบวนการที่มีจะเพิ่มมากขึ้น การออกกำลังกายประเภทต่าง ๆ ที่เพิ่มเข้ามา เช่น เดิน วิ่ง ขี่จักรยาน ถึงแม้จะอยู่ที่บ้านก็สามารถออกกำลังกายได้ จะเปิดตัวในวันที่ 15 มิถุนายน 2563

นพ.สุเทพ เพชรมาศ ผู้ตรวจราชการ เขตสุขภาพที่ 6 กล่าวถึงประเด็นแม่และเด็กในช่วงสถานการณ์ โรค COVID-19 จะพบที่มีความเชื่อมโยงกัน เมื่อมีข้อจำกัดการเข้าถึงระบบบริการน้อยก็มีความเสี่ยงสูง เช่น การ ANC หญิงตั้งครรภ์ได้รับการฝากครรภ์ครั้งแรกก่อนหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์, การดูแลก่อนคลอด 5 ครั้งตาม เกณฑ์ อาจต้องใช้ application โรงเรียนพ่อแม่ออนไลน์ มีระบบ consult ผ่าน Line เป็นบริการทางเลือก สำหรับงานแม่และเด็กในยุคโควิดนี้ ชวนให้คิดว่ามีการ ANC จำนวนเท่าไร จำนวนกี่ครั้ง ระหว่างการให้บริการ หากมี lost case จะมีระบบการติดตามอย่างไร อาจใช้ระบบติดตามแบบดั้งเดิมก็ได้ เช่น การโทรติดตาม การ เยี่ยมบ้านแต่ต้องระมัดระวังการรักษาระยะห่าง ในส่วนของเด็กที่ไปโรงเรียนหรือศูนย์เด็กเล็ก มาตรการ Social distancing เป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะครอบครัวของเด็กบางครอบครัวมีผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยง ท่าน ผตร.

ได้ยกตัวอย่างประเทศสวีเดน เมื่อมีการระบาดของโรค COVID-19 แต่ไม่มีการปิดโรงเรียน มีแนวคิดว่าเป็นโอกาสดีที่จะปลูกฝังเด็กในการปฏิบัติตนว่าควรทำอย่างไร สุดท้ายต้องใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการปรับระบบ/กระบวนการทางด้านการศึกษา

ผู้สรุป: น.ส.ลลิตา สุขแสงปัญญา
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ